

Sizlere, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* dergisinden de kısaca söz etmek istiyorum. Dergi'nin ilk cildi 1995, ikinci cildi 1998 yılında yayımlanmıştır. 2001 yılından itibaren hakemli dergi olmuş ve yılda iki kere yayımlanmıştır. TÜBİTAK-ULAKBİM tarafından Sosyal Bilimler Veri Tabanı (SBVT) için 2003 yılından itibaren taranması kararlaştırılmıştır ve yakında TÜBİTAK tarafından internette yayımlanacaktır. Halen *Türkologischer Anzeiger*'de indekslenmektedir. Dergimizin, Floransa Bilim Tarihi Müze ve Enstitüsü'nün yayımladığı *Nuncius* dergisi ile Yunanistan'da yayımlanan *Neusis* (Journal for the History and Philosophy of Science and Technology) dergisi ile mübadele edildiğini de burada belirtmek isterim. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*'nın gelişme süreci içinde yazarların ve hakemlerin emeği büyüktür. Kendilerine burada içten teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Bu sene, dergimizin yayına başlayışının onuncu senesini de kutlamaktayız. Editör olarak, onuncu yıla ulaşmaktan duyduğum sevinci burada ifade etmek isterim. Bu süre içinde, derginin yayımı konusunda destek veren üniversitemizin eski rektörlerine ve fakültemizin eski dekanlarına; üniversitemizin ve fakültemizin yayın komisyonu üyelerine teşekkür ederim. İstanbul Üniversitesi'nin rektörü Prof. Dr. Mesut Parlak'a, Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Şafak Ural'a, Edebiyat Fakültesi'nin dekanı Prof. Dr. Korkut Tuna'ya, Armağan sayısının yayımı sırasında gösterdikleri ilgi ve destekten dolayı teşekkürlerimi sunarım. Bu ilgi ve desteklerinin devamını dilerim.

Emre Dölen Armağanı, eğer bugün 20'ye yakın orijinal makalesi, tanıtım ve katkı yazılarıyla yayımlanabilmiş ise, bu, Armağan'a katkıda bulunan yazarların sayesinde olmuştur. Hazırlık çalışmalarının başladığı 2004 yılında başvurduğum yazarların hepsi olumlu cevap vermiştir. Bunda, hiç şüphe yok ki, Prof. Dölen'e duydukları sevgi, saygı ve takdirin önemli yeri vardır. Katkıda bulunan bütün yazarlara huzurunuzda şükranlarımı sunmak isterim. Bu sayıda, yazarlardan ve dergimizin hakemlerinden Dr. Şeref Etker'in özel emeği vardır. Armağan fikrinin doğuşunda, editörlük çalışmalarım sırasında, fikirleriyle bana destek olduğu için kendisine teşekkür borçluyum.

Bilim Tarihi Anabilim Dalı'ndaki çalışma arkadaşlarıma; bilgisayar kullanımındaki yeteneği ile derginin mizanpajında, bilimtarihi.org sayfasına yüklenerek tanıtılmasında ve Ulakbim standartlarına doğrultusunda elektronik ortamda hazırlanmasında sürekli yardımlarını gördüğüm, Bilim Tarihi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinden Kaan Ata'ya da ayrıca teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Kendilerine teşekkür etmek istediğim iki hocamız daha vardır ki, onların konuşmaları sayesinde bu mütevazı takdim töreni, bir toplantıya dönüşmüştür. Bunlardan birincisi, Atina Üniversitesi profesörlerinden, Fizik Tarihi konusundaki çalışmalarıyla tanınan fizikçi ve bilim tarihçisi Prof. Dr. Kostas

Gavroğlu'dur. Ekim ayı ortasında İstanbul'a geleceğini öğrendiğimde, iyi tanıdığı Prof. Emre Dölen için düzenlediğimiz törene katılmasını ve bir konuşma yapmasını rica etmişim. Ricamı kırmadığı için kendisine müteşekkirim.

İkinci konuşmacı hocamız, hepimizin tıp, bilim ve kültür tarihi çalışmalarıyla tanıdığı Prof. Dr. Aykut Kazancıgil'dir. Kendisi, 1930 sonrası Türk bilim, tıp ve siyasi tarihinin yakın tanığı olduğu gibi, Türkiye'deki bilim tarihi çalışmalarının geçmişi ve bugününü iyi bilen bir hocamızdır. Bu bakımdan konuşmaları ve değerlendirmeleri bizim için her zaman öğretici olmuştur. Dergimiz hakem kurulunun yaşça en kıdemli üyelerinden biri olarak bize burada hitap etmeyi kabul ettiği için kendisine şükranlarımı sunarım.

Sözlerimi bitirmeden önce, dersleri sebebiyle toplantımıza katılamayan Prof. Dr. Erdal İnönü (Sabancı Üniversitesi) ve Prof. Dr. Günhan Danışman'ın (Boğaziçi Üniversitesi), Prof. Dölen'i kutladıklarını ve çalışmalarının daha uzun yıllar devamını dilediklerini bildirmek istiyorum.

Son olarak, ben de hocam Prof. Dr. Emre Dölen'in 60'ıncı yaşını kutlar, bilim tarihine katkılarını gelecekte sağlık içinde sürdürmesini dilerim. Bu vesile ile kendisini için kullandığım 'hocam' ifadesini de açıklamak isterim. 1975 yılında İstanbul Üniversitesi'nde Kimya Mühendisliği öğretimine başladığımda, inorganik kimya ders ve laboratuvarında onun öğrencisiydim. Ve o zamanlar, tam 30 yıl sonra Prof. Dölen için bir Armağan kitabı hazırlayacağımı hiç düşünmemiştim.

Toplantıyı onurlandırdığınız için sizlere tekrar teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Aykut Kazancıgil

Efendim, böyle bir bilim tarihi toplantısını derlemek, bunu akademik bir kurum haline getirmek ve burada bütün akademik kişileri toplayabilmek büyük bir başarıdır. Buraya gelen resmi dostlarımızın ve kurum temsilcisi dostlarımızın dışında hakikaten bu başarı bizim Bilim Tarihi Anabilim Dalı başkanımızın başarısıdır. Bilim tarihi sakat bir konudur. Sakattır çünkü bilim yetmez, tarih yetmez ikisini birleştirmek yetmez ve belirli bir görüş olmazsa da bir şey ifade etmez. Bilim tarihi araştırmaları, Türkiye'de Adnan Adıvar ile başladı, Salih Zeki ile başladı denir. Bu doğrudur, ama bunlar akademik kişiler değillerdi. Kurumları yoktu, etrafları yoktu. Ben Adnan Bey'i çok yakın tanıdım. Gerçekten tek başına bir adamdı, evinde oturuyordu ve yazıyordu. Kültür adamıydı doğru, bilim tarihi adamıydı doğru, ama tek bir kişiydi. Bilim tarihini tıp tarihinden geçerek şekillendiren tabii ki Süheyl Ünver olmuştur. Hakikaten şekillendirmiştir. Arkasından Ankara'daki Aydın Sayılı ve grubu olmuştur. Bu kişiler bilim tarihini şekillendirirken genç insanlara yönelmişler ve

bir kadro oluşturmuşlardır. Kadronun tutup tutmayacağı belli değil. Türkiye’de bu işler yapılır. Bir gün sabahleyin gelir biri, bir tekme atar, hepsi gider. Tesadüfen tuttu. Tekmeler atıldı, kavgalar oldu fakat hiçbir şey olmadı. Bilim tarihi kaldı. Çünkü bilim tarihinin insanları tutkun insanlardır. Konuya tutkundur. Tutkun olmasa zaten bu garip işi yapamaz ve bu kişiler bunları yaparak kendi işlerine devam ettiler ve sonuçta bilim tarihi müessesesi Türkiye’de yerleşti. Bu kişilerin çoğu kendi mesleklerinin dışında insanlardır. Fiili bilim tarihi eğitimi yapıp da çalışanlar gelecekte çoğalacaklar ama bugün öyle değildirler. Emre Dölen de bunlardan biridir ve Emre’yi çok eski yıllarda tanıdım. Üniversiteli olduğu yıllarda tanıdım. Kendi evolüsyonunu yaptı ve bugün Türkiye değil, dünya çapında bir kimya tarihçisi oldu ve tutkusu ile oldu. Ne buna bundan dolayı bir özellik yaptılar, ne bir özel bir şey verdiler, ne de böyle bir şey için kendinden bir şey istenildi. Kimse bir şey istemedi. Hatta kimisi ne ukalalık da dedi ama sonuçta bir büyük eser ortaya çıktı. Ama aslında birçok şey böyle. Mesela Ekmeleddin [İhsanoğlu] de kimyager idi. Bilim Tarihi Anabilim Dalı başkanı [F.Günergun] da kimyager. Yani bilim tarihi dediğim, tutku işidir. İsteyen kişi işidir. İsteyenler Türkiye’de az idiler, çoğaldılar. Üniversitelerimizin pek çoğunda tek tük üniversite İstanbul Üniversitesi mesela Ankara gibilerin dışında da bilim tarihi kurumları kuruldu burada genç insanlar çalışıyor. Ümidimiz önümüzdeki on-on beş sene içinde bilim tarihinin Türkiye’de kurumsallaşmasıdır. Aziz dostum Emre Dölen’i candan tebrik ederim. Bu işi yapanları tebrik ederim ve kendisine sıhhat başarı ve uzun yıllar aynı şekilde çalışma dilerim. Saygı ile hepimizi selamlarım.

Prof.Dr. Kostas Gavroğlu

Unknown to many, Turkey commands a uniqueness in the history of science. The first graduate student of the Harvard professor and among the first professors of the history of science, George Sarton, was a Turk; Aydın Sayılı, whose subsequent work has ranked him among the experts of Islamic science and specifically astronomical observatories in the Ottoman Empire. He returned to Turkey after his studies and was initially appointed to a junior post at the University of Ankara eventually becoming a professor of history of science there. In an exasperated letter to his teacher Sarton, Sayılı soon after his return, describes to him his academic loneliness in Ankara where none of his colleagues there or anywhere he went to Turkey could understand what he was doing.

In present day Turkey the situation is totally different. There is a thriving community of historians of science and Professor Emre Dölen is one of the outstanding members of this community. This is unambiguously attested by what Professor Günergun has put together in the recent issue of *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*. I first met Professor Dölen about ten years ago and he had given

me some of his papers on the chemistry in the Ottoman years. Reading them, I realized these papers were written by a scholar who has an excellent command of chemistry as well as the methodology of history. I had the opportunity to read many other papers of his. The more I got acquainted with the work of Professor Dölen the more I came to realize in his overall approach, Professor Dölen is dealing with some of the contemporary historiographical issues that we are also discussing in Greece. Let me be a little more specific on this matter.

In the last thirty years a number of historical works investigate the spread of modern science and technology to the periphery of Europe. These works comprise a kind of supplement to the mainstream historiography of science. The community of historians and sociologists of science and technology having concurred about the dimensions and the importance of the scientific revolution defined a geographical context within which the new sciences were born and formulated. According to this view, the new natural philosophy and all the theoretical and practical developments which accompanied its shaping had been realized in a polygon formed by Florence, Paris, London, Edinburgh, Cracow and Florence. What happened in Europe, outside this polygon has invariably been referred to as a transmission of the ideas of the scientific revolution to the European periphery. Although the concept of transmission of science and technology can be useful and even fruitful for further research one must always recognize that in being reduced to different localities, ideas and techniques are always transformed in unexpected and sometimes startling ways. Thus instead of talking about transmission it maybe preferable to discuss this phenomena in terms of appropriation of ideas and techniques by the multiple cultural traditions of a specific society during a particular period of that society. A historiography of appropriation allows us to examine systematically the particular forms of diffusion of aspects of natural philosophy with local traditions of the specific forms of resistance encountered by these new ideas. The extent which such expressions and resistances displayed local characteristics, the procedures through which the new ways of dealing with nature were legitimate etc. etc.

Surely, a richer and more complex picture will emerge in how science and technology were introduced in the European periphery. These are some of the issues in the work of Professor Dölen, and his researches help us to have a deeper understanding of these questions and especially of the dynamics created in the local context of the Ottoman period in a subject that is one of the more intriguing in the history of the sciences. One of the most intriguing challenges for historians of science, technology and medicine is to chart their own thematic atlas within the geographically expanded and culturally diverse Europe whose present configuration provides a unique opportunity for symbiosis between established and emergent communities of historians. Members of newer communities will soon decide how to recast what have often and for many years

been local topics in ways that can be linked to contemporary historiography of science. In Europe today we are at a fortunate juncture that offers an unprecedented and perhaps fleeing opportunity to expand the domain of problems and issues in the history of science as a whole. The assertive presence in the problematic of history of science of the European periphery not as a geographical entity but as a plurality of the use and practices about the sciences. I'm sure that the work of Professor Dölen has contributed in this further merging of the community of the historians of science in the European periphery and in consolidating the themes and contexts of history of science again in the European periphery. *Size çok çok tebrikler.*

Prof.Dr. Emre Dölen

Efendim, evvela böyle bir şeyi düşündüğü için Sayın Feza Günergun'a ve böyle bir fikri ortaya atan sevgili dostum Şeref Etker'e teşekkür ile başlayayım. Hakkımda böyle bir şey yapılmış olmasından şu gün son derece mutluyum, son derece duyguluyum. Çünkü demin Aykut hocanın da konuşmasında belirttiği gibi biz herhangi bir şey bekleyerek çalışmıyoruz. Herhangi getirisi olan bir şey değil bilim tarihi. Bu, bir inatla, zevk olarak yapılacak bir şey. Dolayısıyla, tabiatıyla, hiçbir maddi karşılığı olmasa da böyle şeylerin bu şekilde manevi karşılıkları da insanı çok duygulandırıyor. Bu toplantıya katılan tüm kişilere dostlarıma buraya gelen herkese --içinde dostlarım var, öğrencilerim var, çalışma arkadaşlarım var, çok çeşitli kişilerden oluşan bir grup-- çok çok teşekkür ederim. Buraya geldiğiniz ve benimle böyle bir şeyi paylaştığınız için başka söyleyecek bir şeyim yok. Teşekkürler.

Prof.Dr. Korkut Tuna

Efendim hepimize hoş geldiniz diyorum. Fakültemizi şereflendirdiniz, şenlendirdiniz. Gerçekten bilim tarihine değerli katkılarda bulunan bir hocayı, böyle bir dergi vesilesi ile ağırlamak çok mutluluk verici bir olay. Kendisini giyaben tanıyorduk. Belki birkaç yerde karşılaştık ama ben de, Batılı bilginin eleştirisi adlı çalışmayı yaparken Emre Dölen hocanın yazılarından yararlanmış ve tezlerini bir şekilde desteklemiştim. Bu bakımdan, giyaben de olsa aynı çizgi üstünde bulunmamız var. Bilim bir şey getirmiyor ki tarihi getirsin. Aklıma o geldi. Gerçekten de pür bilimle uğraşanlara maalesef bir şey yok. Tabii ki tarihi ile uğraşanlara da bir şey hiç kalmıyor. Bu bakımdan kendisine hak veriyorum. Ben bu toplantı vesilesiyle bir araya gelen bu konuya gönül veren herkesi de tebrik ediyorum, buraya geldikleri için kutluyorum. Feza hanım zaten bu işleri çok ince düşünen ve hazırlayan bir kişi. Bana geldiğinde, bahsettiğinde, böyle "sizin de haberiniz olmadan Kostas Bey de gelecek" deyince iyi bir sürpriz olacağını düşünmüştük. Tabii o olay nasıl hazırlandı bilmiyorum. Gelince sizi görünce ilk karşılaşmanızda nasıl bir etki oldu, onu biraz gözden kaçırmış oldum. Ama netice olarak, hakikaten bilim tarihi, bilhassa bizim bilim tarihimiz

önemli bir konu. Bu konuya destek veren herkesi kutlamak gerekiyor, tebrik etmek ve desteklemek gerekiyor. Bu bakımdan fakültemin böyle bir güne misafir kabul etmesi ve böyle bir şeye vesile olmasından da çok memnunum. Bu bakımdan sizi tebrik ediyorum. İnşallah sizden yine eserler okuyup yararlanacağız. Çalışmalarınızın devamını diliyorum.

Prof.Dr. Şafak Ural

Sayın hocamıza, önce fakültemize, bölümümüze dolayısı ile bilim tarihine yapmış olduğu değerli katkıları için teşekkürlerimi ve tebriklerimi sunuyorum efendim. Bu vesile ile bu kadirşinas davranışı dolayısı ile de Sayın Feza Günergun'a teşekkür ediyorum. Fakat çok kısa olarak, vaktinizi çok fazla almadan, ufak bir hatıram ile bir iki bir şey söylemek istiyorum. Buraya asistan olarak girmek için sınav yapıldı. O sınava girdim ve bir arkadaşım ile beraber kazandım. İki kişi alınacaktı. Kendim de diğer arkadaşım da yine aynı şekilde Dil Tarih Coğrafya Fakültesi mezunu idik. İkimiz de Ord. Prof. Aydın Sayılı'dan ders almıştık. Sınavı yapan ve bizi daha sonra asistan olarak alan Prof. İsmail Tunalı daha sonra epey bir zaman sonra dedi ki, sizin bilim tarihi okuduğunuz kâğıdınızdan belli idi. Tabii ki o zaman İstanbul Üniversitesi'nde Bilim Tarihi yoktu ve Felsefe Bölümü asistanı alınıyordu. Yani felsefeye bakışta Bilim tarihinin ne kadar önemli olduğu burada açık olarak orta idi. Bilim tarihinin kendi yaşantımdan gelen öneminin o zamandan beri ben çok iyi farkındayım. Bu durum dolayısı ile de bilim tarihinin ilk kuruluşu hangi tarih hatırlamıyorum --Profesör Ekmeleddin İhsanoğlu Bey tarafından 1985 yılında ilk defa kuruldu-- hatta Bilim Tarihi Felsefe Bölümü içerisinde kurulduğunda çok patırtı çıkardı. O patırtıları göğüslemek de ne hikmetse bana düştü. O dönem doçenttim galiba, profesör değildim. Hep bunun arkasında Bilim Tarihi'nin Felsefe için öneminin ne olduğunu çok iyi bilmem yatıyor. Gerçi çok iyi biliyorum ki, Bilim Tarihi'nin Fen Fakültesi'nde mi okutulsun Felsefe'de mi okutulsun tartışmaları var. Bu dünyada da var bu tartışmalar. Beni fazla ilgilendirmiyor ama Felsefe Bölümü içerisinde, Felsefe öğrencilerinin en azından Felsefe Bölümü eğitimi içerisinde Bilim Tarihi'nin büyük yeri olduğunu ben kendim biliyorum. Bunun yalnızca Felsefe eğitimi açısından değil bir başka açıdan da önemli olduğunu düşünüyorum.

Sarton'un meşhur biraz evvel sayın profesörün de andığı gibi Bilim Tarihi kitabının yanlış hatırlamıyorsam giriş kısmında şöyle bir cümle vardır. Tam kelime kelime hatırlamıyorum ama mealen şunu söylüyor: Kendi tarihini bilmeyen kendi ülkesini de sevmiş olamaz. Yani, bir insanın kendi ülkesini veya kurumunu, her ne ise, sevdiğini düşünebilmesi iddia edebilmesi için tarihini bilmesi lazım. Dolayısıyla sevgi baş bir kavram değil onun içerisinde dolduracak birçok etken var. Ama öyle görülüyor ki, bunlardan bir tanesi de bilim tarihi ve düşündüğümüz zaman da bunun ne kadar güzel yerinde bir teşhis olduğunu ben

her zaman için kabul ediyorum. Bilim tarihinin kendi ülkemiz açısından da dolayısıyla önemi dünya tarihi açısından ayrı bir önemi var. Bugünü anlamak için yarımı değerlendirebilmek, kurmak için bilim tarihine de bu açıdan önem var. Dolayısıyla bilim tarihinin akademik bir disiplin olması dışında çok yönlü bir işlevi var. Bu işlevini Feza Hanım devraldığı bilim tarihinin başına geçtiği günden beri, tabi ki 1985'ten bu güne kadar yapılmış çalışmalar içerisinde, çok önemli bir noktayı teşkil ediyor. Dolayısıyla bu bölümün kurulmasında emeği geçen Prof. Ekmeleddin İhsanoğlu'na, bu toplantının bu bilim tarihinin bugüne gelmesinde büyük emeği büyük katkısı olan ve sayın hocamıza burada bizimle beraber olma mutluluğunu yaşatan inceliğini yaşatan Sayın Günergun'a da tekrar huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Yük. Müh. Mert Sandalcı

Oldukça hazırlıksız oldu. Emre Hoca ile ilk tanışmamız Eskişehir'de oldu ve biz ilk sergimizi açmıştık. O zaman, eşim Gülnur ile "Emre hoca böyle soğuk bir adam, pek fazla konuşmuyor" demiştik. Fakat bu demiryolu işi ortaya çıktıktan sonra, ortak çalışmaya başladıktan sonra, aramız çok ısındı ve birlikte çok çalışmalar yaptık ve her çalışmamızda birbirimize destek vererek çok hoş işler başarıyoruz. Bunlardan en sonuncusu sanıyorum sizin üniversitenizin tarihi ile ilgili bir çalışma sırasında üniversite marşını bulmamızdır. Bugün marşı tekrar çaldırmak için ben bir girişimde bulunuyorum. Her adımımızda birbirimize danışıyoruz, her yaptığımız kitap çalışmasında, onunla akşamları oturur ve kitabı gözden geçiririz: nasıl yaptık nasıl ettik. Onun yine çalışmasında bulunduğu çimento tarihi ile ilgili bir kitap vardı. Orada da epey işbirliği yaptık. Bir garip ilişki bizimkisi ya o benim için bir şeyler bulur ya ben onun için bir şeyler bulurum ve en büyük keyfimiz bir şey bulduktan sonra birbirimize telefon edip o malzemeleri bir araya getirmektir. Bunlar işte, bizi çok heyecanlandırır. Tarihle uğraşanların malzeme bulurken keyiflendikleri kadar da hoş bir şey yoktur. Edirne'de Darülfünun'un dağıttığı kâğıt rozeti bulmuştum, Emre hoca da benim son kitabımda -- Fevziye mektepleri tarihi ile ilgili çalışma yaptım yeni -- onun hesap cetvelini mesela Erzurum'dan buldu getirdi. Böyle bir ilişkimiz var ve bu çok hoş devam ediyor. İnşallah ürettikçe birlikte çalışmaya devam edeceğiz. Birlikte yarattığımız bir kitap o demir yolu kitabı ki, ondan esinlenerek bu kitaba da öyle katkıda buldum. Bugün yeniden yapımı ortaya geldi ve başlamak üzere bir şeyi yaratırken sadece kitabı tarihi olmakla değil projenin ortaya çıkması ve yeniden Kâğıthane'den Karadeniz'e kadar küçük trenlerle gidecek olmamız bizim en büyük gururumuz. Şimdi kenar kenar kitabı yaptık, kenardan kenardan izliyoruz. Keyifle kendisine çok çok teşekkür ediyorum başarılarının devamını diliyorum.

Prof.Dr. Emre Dölen

Efendim o konuda ben şöyle bir açıklamada bulunayım. Şimdi ben Darülfünun ve Üniversite tarihi konusunda çok kapsamlı bir çalışma yapıyorum. Aşağı yukarı da sonuna yaklaştık. Bu sırada kaynakları tararken bir yerde İkinci Meşrutiyet'ten sonra bir cümle olarak şu bilgiye rastladık: Öğrenciler ve hocalar bir törene katılıyorlar ve diyorlar ki, önde de bir mızıka Darülfünun marşını çalıyordu. Darülfünun dendiğine göre, bir marşı vardır diye biz buradan yola düştük. Mert ile beraber, aşağı yukarı bir yılı aşkın bir süre bunu aradık. Çünkü ne marşın ismi belli, ne bestecisi belli, ne de güftesini kimin yazdığı belli. Yani ortada böyle tek bir cümle var. Bir yerlerde tarama da yapmak mümkün değil ama bütün bu çabaların sonucunda marşı bulduk. Bulunca gördük ki, marşın güftesi de Tevfik Fikret'e aitmiş.

Yük. Müh. Mert Sandalcı

Ben kısacık bir şey söyleyeyim Fevziye mektebi tarihini yaparken, oranın da bir marşının Selanik'te yazıldığını ve bu marşı büyük bir tesadüf eseri bulduk. Kitabı yaparken tanıtım için bu marşı nasıl okuruz diye düşündük. Fevziye mektepleri Acapella 34 adlı bir koronun sponsoru olmuşlar. Bu Acapella 34, İngilizlerin meşhur Swingle Singers grubu vardı. Çok meşhurdu. Onun kurucusu, editörü şimdi seksen yaşlarında ve hepsi bizim koroyu İtalya da dinlemiş ve çok beğenmiş ve onlara parça hazırlama taahhüdünde bulunmuş. Şimdi ekip derhal İngiltere'ye gitti ve Fevziye Mektebi marşını uyarladılar ve şimdi okulda çalınacak. Aynı şekilde Emre hocaya söyledim derhal Darülfünun marşını da keyifle yapabiliriz. Çünkü şöyle bir sorun ve elimizdeki notalar piyano partiyonu. Sözler de ayrı ve birbiriyle uyumunu sağlamak oldukça zor. Yani uzun bir çalışma yapmak gerekiyor. Ben marşın sözlerini ve notalarını alıp Darülfünun'unkini de o koroya okutup --ki bizim için her şeyi yapabilir durumdadır-- çünkü bu koroya çok büyük destekler verilmiş, dileyin bizden ne dilerseniz diyorlar. Fevziye mektebinin dışında bu Darülfünun marşını da Acapella korosuna ben okutacağım. Yani o işi yapacağım inşallah. Sözleri var. (E.Dölen: Tevfik Fikret'in zaten güfte. Ben marşı getireyim yarım, güftesi de var bestesi de var bu marşın. Zaten Fevziye mektepleri marşı ile Darülfünun marşının bestecisi aynı. Aynı kişi bestelemiş yani). (Ş.Ural: Bu günlerde bununla ilgileniyordum bir marş yazılması için. Çünkü marşımızın olması lazım ama büyük bir tesadüf bununla karşılaştık çok güzel bir tesadüf).

Prof.Dr. Şefik Görkey

Evet, ben önce özür dilerim. Fakülte'deki toplantı nedeniyle epeyce geç kaldım. Onun için yöntemi bilmiyorum ama beş dakika oldu salona gireli. Çok sıcak samimi bir ortam çok keyifli onun için bende sözü almadan edemedim. Biz, ağırlıklı olarak etikle uğraştığımız için sözcüklerle uğraşılıyor ve onun için

çok konuşuyoruz bazen. Ben hazırlıklı değilim bu konuda ama Emre hocayı ne zaman gördüm diye bir düşündüm, siz söylediğiniz zaman. İlk kez, ben doktora yaparken, hoca bize bilim tarihi ile ilgili bir sunum yapmıştı. Cerrahpaşa'da. Kendisi beni, o zamanı hatırlıyor mu bilmiyorum ama ben hocayı ve sunumunu çok iyi hatırlıyorum. Çünkü hoca Dower publication'ı çok sever benim bildiğim kadarıyla. Onun katalogları ile falan gelmişti. Ukalalık etmeyeyim tabi, bu camiada başka Dower publication'dan haberi olan var mı bilmiyorum ama ben de kataloglarına meraklı biriydim. Kitaplarını az görmüş olmakla birlikte bu benim tarafımdan açıkçası bir başlangıçtı hocam. Fakat daha sonra Marmara Üniversitesi Deontoloji Anabilim Dalı'nda görev yapmaya başladım. Ondan sonra da biz hocayı haftada bir iki gün ziyaret etme ve ondan bir şeyler öğrenme ayrıcalığına sahip olduk. Hocanın bizim anabilim dalının doktora yüksek lisans programına 'olmazsa olmaz' katkıları var, çok büyük desteği var. Şu anda dokuz arkadaşımızın eğitimine gerek tıp tarihi gerek bilim tarihi açısından katkıları var ama hoca sanıyorum biraz etikçi olmaya başladı. Çünkü hoca bizim tez izleme komitemizde aynı zamanda üye. Biz hocadan biraz yararlanıyoruz kendi deneyimi ile birikimi ile bakış açısı ile bizi o kadar güzel yönlendiriyor ki tezlerde bence bilmiyorum pek farkında mısınız ama biz etikle uğraşanlar hocanın bir parça etik yönü de olmaya başladı. Çok iyi etikçi olduğunu iddia edenlerden çok daha güzel perspektife sahip olduğunu biliyoruz ve hocaya çok teşekkür ediyoruz. Nuran Hanım ile birlikte kuşkusuz söz alırken hatırımda idi ama Nuran hoca ve Emre hoca ile bizim doktora programımız yürüyor, yoksa yürümesi mümkün değil tekrar çok teşekkür ediyoruz saygılar sunuyoruz hocam.

Prof. Dr. Nuran Yıldırım

Efendim ben de Emre Bey ile çalışma şansını yakalamış bir insanım. O yüzden bir iki söz söylemek istedim. Ben de Mert Bey gibi Emre Bey'i ilk tanıdığımda doğrusu şöyle bir şeyler söylenmişti o zaman: Emre Bey çok titizdir. Emre Bey jürilerde şöyle titizlenir böyle titizlenir, onun önüne koyduğunuz bir şeyin çok iyi olması gerekiyor, eğer güvenmediğiniz bir çalışma varsa sakın Emre Bey'in önüne götürmeyin. Böyle tanıdım ben Emre Bey'i. Ondan sonra galiba bu özelliklerimiz biraz benzeştiği için kendisi ile yakınlaştık ve bir sergi hazırlama şansını yakaladım Emre Bey ile. Üniversite yayıncılığı ve yaşamı konusunda bir sergi hazırladık. Gerçekten orada ne kadar titiz olduğunu çok yakından gözlemladım. Onun kitabı basılırken de aynı titizliği gösterdiğini biliyorum. Kendisinden bu aşamada çok şey öğrendiğimi söyleyebilirim. Değişik ayrıntıların ne anlama geldiğini bunların ne kadar önemli olduğunu hep Emre Bey'den öğrendim. Aynı şekilde Mert Bey'in bahsettiği ilişki bizim de aramızda var: Karşılıklı alışveriş, bulma sevincini paylaşma. Çok iyi hatırlıyorum, Darülfünun marşını buldukları zaman beni aramıştı. Söyledi böyle bir marş bulduklarını. Benim de eşim edebiyat

öğretmeni. Ben telefonu kapatınca sevinçle eşime dedim ki "Darülfünun marşını bulmuş Emre beyler". O hemen "Tevfik Fikret"indir. Bugünün dili ile de vardır, biz derste okutuyoruz" dedi. "Olamaz, ciddi misin?" dedim ve bundan haberdar olmadığım için doğrusu çok utandım. Ama ilginç bir anı olarak sizlerle paylaşmak istedim Ben de Emre Bey'in bu verimli çalışmalarının uzun yıllar sağlıklı ve huzurla devam etmesini diliyor kendisini kutluyorum.

Prof. Dr. Reşat Apak

Sayın Rektör Yardımcım, Sayın Dekanım ve Bölüm Başkanım ve bu güzel imkânı yarattığınız için teşekkürlerimi sunarım. Sevgili hocamız dostumuz ve ağabeyimiz Prof. Dr. Emre Dölen'e biz kimya camiasında hocaların hocası deriz. Çünkü on parmağında on marifet vardır. Az evvel sayıldı. Hem bilime meraklı hem edebiyata meraklı hem yazısı güzel tarihe meraklı her şey elinden gelen bir hoca olması nedeniyle, hepimizi yetiştirmiş olması nedeniyle de ona hocaların hocası denir. 1971 yılında ben ilk kez Kimya Fakültesi'nde asistan olarak, pardon öğrenci olarak, girdiğimde Emre ağabeyimiz, hocamız, o dönemde asistanlık yapıyordu. O dönemlerde bir ay inorganik ya da anorganik kimya dersini bir parça eklettik verildiğini hissetmiştik. Fakat bir asistan vardı ki o dersin kapsamının çok ötesinde ufkumuzu açan bir asistandı. İşte Emre hocamız, o zamanlar eleştireci bir bakış açısı ile yaklaşıyordu. Şimdide aynı eleştireci tavrını sürdürüyor ve fakültemizin tarihini aynı zamanda kimya tarihini de yapıyor. Aynı zamanda konformist bir bakış açısı ile de yani böyle yerleşik kalıplara uymaması nedeni ile de, ben Emre hocayı çok takdir ediyorum. Özellikle bu üniversitelere sürekli bir takım müdahalelerde bulunulması ve oradaki yerleşik bilim gücünün zaman zaman uzaklaştırılması ya da ayrılmaya mecbur edilmesi anlamında, bilim tarihinin kesintilere uğraması bakımından da Emre hocamız yerleşik görüşe karşı görüşler geliştirmiştir. Bunu çeşitli bilimsel toplantılarda dile getirmiştir. Daha sonra, tabii sempozyumlarda, birçok yerde beraber olduk. O benim jürilerime çok geldi, ben onun jürilerine çok gittim. Aynı zamanda bilimsel titizlik yönünden de biz hoca ile çok güzel bağdaşıyoruz. Bende çok uluslararası, ulusal dergilerde hakem oldum, o da hakem oldu. Dolayısıyla o anlamda hocamızdan bize gelen ve yahut da bizden ona hakemlik için giden böyle makalelerde olmuştur. Biz tabii kimya tarihi yönünden çok, bilimle ilgili çalışmalarını biliyoruz. En son Tıp Nobel'i alan Nobel Ödülü'nü alan kişi, Avustralyalı bilim adamı diyor ki: "Bilim iyi anlaşılır, herkesçe benimsenebilir. Bilim bir hikâye anlatmaktır" diyor. Yani bu bilim ile edebiyatın az önce Şafak hocamızın da ifade ettiği bilim tarihi ile felsefenin bilim ile edebiyatın bağlantısı çok önemli. Bu şekilde bunları birlikte sürdüren kişilerinde ben çok fazla olmadığı kanaatindeyim. İşte hocamız da bunlardan bir tanesidir. Saygılar sunarım.